

vede v popularni obliki, da je pristopna vsakemu, kdor je dovršil vsaj ljudsko šolo. Ta knjižnica bi morala obsezati drobne zvezke, katerih vsak bi bil nekak vademekum v dotični znanosti, kakor na pr. knjižica „domači zdravnik“ — Slovenci celo take nimamo — obseza jedro in najvažnejše stvari iz medicine.

Nemci, Angleži, Francozi in tudi Rusi imajo več taci knjižnic. Vzorna je Göschenova zbirka. še boljša je v kolibri-formatu (3 krat 4 cm) izhajajoča Repe-titionsbibliothek, katera se izdaja v Halberstadt, a naj-izglednejša mej vsemi, kar jih poznamo, je „L' école mutuelle, cours d' education populaire“. Ta knjižnica obsega 23 zvezkov, drobnih in cenenih in v teh zvezkih je v lahnem slogu, v poljudni besedi podano vse, kar mora človek vedeti. Začenši od slovnice francoskega je-zika, preko medicine do filozofije so tu pratično poljudno razloženi najvažnejši nauki vseh ved.

Nimamo v mislih knjižnice, ki bi se šopirila v razkošnih sobanah imovitega meščanstva, ampak knjiž-nico, ki bo namenjena preprostemu ljudstvu. Njeni se-šitki bi služili za darilo birmancem, v premijo pridnemu dijaku, v darilo pri tombolah. Mladina in odrasli se bodo s temi spisi naslanjali obzorje narodovo se bode širilo in omika bode rasla, a česa smo bolj potrebni, kakor omike!

Knjigotržci slovenski! ustvarite nam tako zbirko!

Politični pregled.

Proti § 14. — Nemškonacijonalna stranka je obelodanila jako energičen protest proti porabi § 14. osnovnih zakonov za uveljavljanje nagodbe. Naša vlada se zdaj opira izključno na ta § 14. Ne samo, da izdaja na tej podlagi res nujne odredbe, ampak na temelju tega paragrafa najema že posojila in nalaga nove davke, ker je absolutno nedopustno in proti-ustavno.

Boj za Dunaj. — Minolo soboto so dunajski socialni demokratje priredili veliko demonstracijo proti krščanskim so-cijalistom. Pri tej demonstraciji je prišlo do večjih izgre-dov, in je bilo mnogo socialstov aretovanih. Zdaj je vlada začela proti socialnim demokratom jako energično postopati. Prepove-čala je vse shode, kar so jih sklicali, iz česar se sklepa, da hoče vlada iti krščanskim socialistom na roko in potrditi njih načrt volilne reforme.

Spravna pogajanja z Nemci. — Časopisje se bavi prav veliko z vestjo, da hoče vlada v kratkem začeti poga-janja z Nemci, da bi opustili obstrukcijo. Nekateri listi trde, da je vlada že vse pripravila za to spravo, drugi pa zopet zagotavljajo, da grof Thun sploh ni imel namena, se z Nemci dogovarjati, ampak, da so ta načrt skuhal tisti „zmerni ele-menti“ v desnici, ki so zbrani v nemški katoliški ljudski stranki in okrog viteza Madeyskega. Ker so Nemci rekli, da so v binkoštnem programu zahtevali minimum tega, kar jim gre, in ker postaja češki narod čedalje bolj nezadovoljen, najbrž tudi nova pravna akcija ne bo imela vspeha.

Staročeska stranka je takorekoč izginila iz javnega življenja. Praški župan je Mladočeh, v dež. zboru in v drž. zboru zastopajo Mladočehi narod, nekaj tako mogočne staro-

češke stranke ni nikjer več. Teda njeni pristaši še niso iz-umrli. V Pragi sami imajo Staročehi veliko zaslonbo in ker je tudi duhovščina večinoma v njihovem taboru, bi zamogli Staročehi lahko poskusiti, da pridejo zopet do upliva v javnem življenju. Zdaj se čuje, da hočejo res zopet poseči v politično življenje in svojo stranko na novo organizovati. Uspeha pri-čakujejo toliko več, ker tudi sedanja mladočeška stranka faktično ne postopa nič drugače, kakor se Staročehi.

Ogrska. — Poslanska zbornica je dognala posvetovanja o nagodbenih predlogah in jih je vse brez premembe odobrila. Zdaj se bavi s temi predlogami gosposka zbornica, ki jih brez vsega dvoma potrdi. Ogrski parlament je torej to zadevo rešil. Sprejeti zakoni se prelože na nemški jezik in se uveljavijo pri nas. Kdaj se uveljavijo, o tem so se ministri te dni dogo-vorili v Pešti, kamor sta bila prišla grof Thun in baron Dipauli.

Rusija. — Cesarjev brat, veliki knez Jurij Aleksan-drovič, presumtivni prestolonaslednik, je umrl te dni še jako mlad. V zadevi finskega vprašanja je car izdal reskript, v ka-terem zagotavlja Fincem popolno avtonomijo v notranjem zakonu-dajstvu ter naglašja, da imajo kaukazane reforme samo namen, zagotoviti jednake pravice vsem, [pod ruskim žezlom živečim narodom.

Srbija. — Minoli četrtek je bivši gasilec Gjuro Kne-žević v Belemgradu poskusil vstreliti razkralja Milana. Ko se je Milan s svojim pobočnikom majorjem Lukićem peljal v Konak, vstrelil je Knežević štirikrat nanj Milan je bil na hrbtu lahko ranjen, major Lukić pa na roki težko. Milan je ta atentat porabil, da se loti svojih nasprotnikov. Pod pret-vezo, da je Knežević priznal, da je poskusil razkralja umo-riti po naročilu nekih zarotnikov, je dal Milan aretovati naj-veljavnejše voditelje radikalne in napredne stranke, bivše mi-nistre, visoke uradnike, častnike itd. Na ta način upa, da se ohrani na krmilu in da reši dinastijo.

Bolgarska. — Vsled slabih finančnih razmer in ker v celi Evropi ni bilo dobiti posojila, se je vlada odločila, dati bolgarske železnice v zakup dunajski „Länderbanki“. Radi tega se mej narodom začelo veliko gibanje proti vladi in tudi proti knezu samemu. Opozicija je uprizorila manifestačne shode v raznih mestih in prišlo je tudi do demonstracij proti knezu vsled česar je ta zapustil Sofijo in šel v Evsinograd na leto viče, kar je prozročilo govorico, da so Bolgari kneza siloma odpeljali iz dežele in ga odstavili. Tako daleč sicer še ni prišlo, ali položaj je jako resen.

Belgija. — V predzadnji seji belgijskega parlamenta je bil izvoljen odsek, ki se naj posvetuje v reformi volilnega reda. Do sklepov bržčas ne pride. Obče se sodi, da se raz-pusti parlament. Položaj se pojasni 23. t. m., ko bode kralj preciziral stališče krone v sedanji krizi. Sodeč po brošuri ge-nerala Brialmonta, kraljevega posebnega prijatelja, se izreče kralj kolikor toliko za zahteve združene opozicije.

Obrtnija.

Zavarovanje obrtnikov za starost.

Češki obrtniki so imeli nedavno tega v Jičinu shod, na katerem je poslanec Krejčík govoril o velevažnem vprašanju, o katerem so v nas Slovencih še ni dosti go-vorilo, namreč o zavarovanju obrtnikov za starost.

O pomenu zavarovanja za starost v obče pač ni treba še obširno razpravljati. Po vsem širokem svetu

se vsi sloji zavzemajo za to, naj se dobi način, da bo vsakdo zavarovan na stare dni vsaj za najnujnejše vsakdanje potrebe. Delavci se že dolgo zavzemajo za to in poleg njih posebno še privatni uradniki, a tudi obrtniki bi se morali ganiti, da si pridobe jednako zagotovitev.

Tisti časi, ko je mogel obrtnik brez vsake skrbi gledati v prihodnost, ko je imel in mogel imeti zavest, da si prav gotovo tekom nekaterih let prihrani vsaj toliko kapitala, da bo na stara leta mogel udobno živeti, tisti lepi časi so že davno minoli.

Le pogledjmo, kako je v resnici. Obrtnik je danes v obče siromak. Le prav redki so tisti, kateri zaslužijo toliko, da lahko za starost kak krajcar nastran denejo. Davki so ogromni in največ davkov morata plačati obrtnik in trgovec; najemščine v mestih so uprav velikanske in rasejo čedalje bolj, tako da jih obrtnik le z največjo težavo zmaguje. K temu pa pride še mezd za delavce, ki so tudi vsak dan večje, draginja živil in pomanjkanja dela. Vse to dela, da je obrtnik danes v resnici dokaj večji revež, kakor je bil kdaj poprej in da je prav za prav celo delavec veliko na boljem kakor mojster.

Te okoliščnosti nalagajo obrtniku, da začne za časa skrbeti za zagotovitev svoje eksistence, da začasa obrača svojo pozornost na to, kako bo izhajal v starosti, ko za delo ne bo več sposoben, zakaj na to nikakor ne sme več upati, da še z delom nabere premoženje vsled katerega bo zavarovan za vse slučaje.

Stvar sama ni našla v širih krogih tistega odobravanja, kakor ga zasluži. Najbolj se ugovarja proti temu, da bi država in dežela morali kaj prispevati. Čuje se trditev, samostojni obrtniki si lahko sami napravijo tako zavarovalnico, ali pa se lahko pri kateri obstoječi zavarovalnici zagotove rento, ni pa treba, da bi k temu primorali prispevati država in dežela.

Teoretično je ta ugovor popolnoma upravičen, a samo teoretično. V praksi ima stvar vse drugačno lice. Med sto obrtniki jih je pri današnji stagnaciji v trgovini in v obrtnosti komaj deset, kateri si morajo toliko pristradati, da bi zmogli visoke premije prizasebni zavarovalnici za rente, o vzdrževanju lastne zavarovalnice brez prispevka država in dežele pa pri obstoječih preklavnih razmerah še govora ne more biti.

Položaj obrtnikov je močno podoben položaju zasebnih uradnikov. Slednji si tudi iz svojih moči nikakor ne morejo pomagati in so tudi v resnici dosigli, da hoče vlada uvesti prisilno obligatorno zavarovanje za starost, katero bode zasnovano na prispevkih zasebnih interesentov in pa delodajalcev.

Obrtniki, stoječ vedno na humanitarnem stališču, nimajo nič proti temu, da se za zavarovanje privatnih uradnikov zvali jeden del dotičnih bremen na obrtnike na delodajalce privatnih uradnikov, zahtevati pa morajo, da se po istem načelu tudi postopa glede zavarovanja obrtnikov.

Deželni zbor češki se je v minolem zasedanju prav resno in temeljito posvetoval o tem velevažnem vprašanju. To pretresanje je bilo toliko težje, ker se je o tej stvari na raznih obrtnih shodih, nemških in čeških, sicer že mnogo govorila, a nobeden teh shodov še ni padal konkretno formuliranega predloga, kako naj se ta zadeva izvede. Pri posvetovanjih češkega deželnozbornskega odseka je vladalo popolno soglasje v tem oziru, da naj se obrtnikom zagotovi zavarovanje za slučaj starosti in za slučaj onemoglosti, nasprotja pa so nastala, ko je prišlo na pretres vprašanje, ali naj bode zavarovanje obligatorno ali ne. Končno se je odsek z ozirom na izkušnje, ki so se pri drugih zavarovanjih dosegale, prišel do prepričanja, da je dovoljen uspeh doseči samo če se uvede obligatorno zavarovanje.

Vprašanje je tako obsežno, da bi se dala o njem napisati cela knjiga. Političen časnik nima in ne more imeti naloge, da bi teorijo tega vprašanja razvijal in utemeljeval. To spada v področje znanstvene nacionalne ekonomije. Namen temu člančiču je bil, seznaniti naše čitatelje z načrtom obligatornega zavarovanja obrtnikov za starost, kakor ga je na jičinskem shodu podal poslanec Krejčík kod plod posvetovanj obrtnega odseka češkega deželnega zbora.

Krejčík je tega načrta poglavitne točke formuliral tako-le:

1.) Zavarovanje bodi obligatorno in naj se zagotovi s tem, da se potom zakona določi, da se mora vsak obrtnik zavarovati najmanj na 100 gld. na leto.

2.) Obrtnik bi se smel prostovoljno zavarovati tudi na višji znesek nikakor pa ne na več kakor na 350 gld. na leto.

3t) Premeni naj se § 115 obrtnega reda iz leta 1897. v tem smislu, da bodo obrtne zadrage dolžne, zakladati zavarovalne fonde.

Premije bi znašale po 1 do 2 kr. od zavarovalnega goldinarja. To je gotovo jako malo, a če bi k dotičnemu zakladu prispevala tudi država in dežela, bi se dal doseči jako poveljen uspeh.

Tako na Češkem. Naj bi se v tem oziru tudi na Kranjskem že kaj storilo.

Križi in težave sosedu Antona z živinskimi boleznimi.

Breja liska ne more vstati.

Antonova dekla je šla zjutraj v hlev, da nakrmi krave. Vse so silile k njej, ker so bile lačne, samo jedna je obležala na svojem mestu. Dekla jo je klicala in vabila k sebi, toda krava se ni ganila.